

Competitivitat i ordenació del territori

Pere Alavedra Ribot

Dr. Enginyer industrial

Director del Departament d'Enginyeria de la Construcció de la UPC

Membre de la Comissió d'Urbanisme de Catalunya

La competitivitat és aquesta paraula màgica, sobretot en mans d'enginyers, polítics o economistes, però que sembla llunyana a la immensa majoria de la societat o la temen com un modern flagell, que significa major càrrega de treball, reestructuració de l'activitat laboral o perill d'acomiadament; però la realitat és una altra de molt diferent: la competitivitat és la base per a assegurar l'esdevenidor d'una nació i se sustenta sobre tres peus ben diferents: infraestructures, costos salarials i tecnologia.

Les infraestructures

Les infraestructures són bàsiques: sense una bona implantació d'aquestes sols hi ha desdoblament, emigració de recursos, tant econòmics com humans, és a dir pobresa. Un error molt estès és plantejar el tema de les infraestructures amb una mentalitat tradicional, com poden ésser les xarxes: elèctriques, ferroviàries, viàries i de comunicacions. És cert que avui no hi ha cap indústria que s'estableixi a més de vint-i-cinc quilòmetres de l'entrada d'una via ràpida de comunicació, però molt sovint els planificadors s'obliden de les altres infraestructures, com són les educatives, les sanitàries, les socials i les tecnològiques que tenen tanta o més importància que les abans esmentades en el moment d'escollir el lloc òptim per a la implantació d'una activitat industrial; així podem comprovar, amb una visió de més de trenta anys, el fracàs dels «polos de desenvolupament» que no disposaven de les

infraestructures esmentades.

Els costos salarials

Els costos salarials s'han d'analitzar des de tres vessants:

- Cost salarial total, que inclou a més del salari brut les despeses socials que suporta l'empresa.

- El salari net, que és el que realment rep l'assalariat en mà.

- El salari disponible, que és aquell que resta després de deduir-ne els costos fixos, com són els derivats de: l'habitatge, l'automobil, l'alimentació, el vestit, els educatius, etc.: és a dir, aquell que resta per a gaudir i, per tant, definir la qualitat de vida.

De manera genèrica, les despeses derivades de l'habitatge i sobretot dels serveis educatius, especialment de l'ensenyament universitari, són les que desequilibren, i de manera molt considerable, el salari disponible a les diferents comarques catalanes; així el personal qualificat i els quadres intermedis de les empreses són molt refractaris (o poc inclinats) a abandonar la regió primera, que és la zona on es donen les màximes facilitats educatives per als seus fills i la major oferta de llocs de treball, la qual cosa afavoreix el creixement de la dita regió en cercle tancat, tal com demostren les estadístiques dels darrers anys.

El Vallès Occidental és la comarca que més creix de Catalunya, mentre que es troben en recessió demogràfica les més allunyades de Barcelona i el mateix Barcelonès.

Aquelles perquè l'estructura salarial i

d'ajuts actuals a l'educació fa molt difícil el desplaçament dels fills del personal qualificat i quadres intermedis d'una empresa per a estudiar lluny de la residència paterna, i el Barcelonès pel preu inabordable de l'habitatge.

La tecnologia

Avui no és possible l'ajut directe a les empreses, d'acord amb els tractats de la UE, per tant s'ha de millorar la competitivitat mitjançant ajuts indirectes com pot ésser fomentar el vessant tecnològic que actualment va més lligat a la presència de centres universitaris a les proximitats dels centres de treball, atès que posa a l'abast de la indústria personal altament qualificat que facilita la innovació tecnològica, tal com es pot constatar pel volum creixent de contractes entre les empreses catalanes i els centres de transferència de tecnologia de les universitats, més que no pas en la creació d'unitats de recerca en la pròpia empresa, és a dir que es tendeix a establir un sistema de recerca en règim de cost variable, enfront de la tradicional a cost fix.

Si analitzen els esmentats contractes s'observa una clara relació de proximitat física entre l'equip que realitza el servei i el centre de treball, o òrgan de decisió que el demana.

L'ordenació del territori té com a finalitat un creixement dels assentaments humans de forma harmònica en el territori; moltes vegades se la confon amb una

parcel·la molt especialitzada com és l'estudi del teixit urbà, és a dir l'urbanisme i en uns altres casos es creu que és el fruit de bones intencions sense arribar a cap definició en concret. Avui, si volem canviar el procés secular dels assentaments urbans es fa necessària una pressió social i una voluntat política per al restabliment progressiu de l'equilibri demogràfic, a les diferents comarques de casa nostra, que faci possible gaudir d'un alt nivell competitiu amb una bona qualitat de vida dels ciutadans.

En un món tecnològicament canviant, amb cicles fortament expansius-depressius de l'activitat econòmica i una tipologia de petita i mitjana indústria, sols les seccions departamentals de les universitats prop dels assentaments industrials

poden donar-los el suport que necessiten i assegurar la seva continuïtat lluny de les fluctuacions del mercat, al mateix temps que s'integren en el teixit local formant aquella infraestructura social necessària per al desenvolupament de tota activitat econòmica.

Tot plegat ens pot ajudar a reflexionar sobre la importància que té per a Catalunya el desplegament Universitari després de la reforma de titulacions.

Quan una universitat decideix si amplia l'activitat docent amb un grup més a Barcelona, o al contrari, millora l'oferta en una altra ciutat de Catalunya, no és aquesta una activitat més del cap d'estudis de l'escola o facultat o del vice-rector d'ordenació acadèmica, sinó que és un fet de sin-

gular importància, ja que repercuteix en tot el teixit industrial, social, i tecnològic de Catalunya i no diguem ja en la modificació d'uns plans d'estudis, la configuració de cicles, la definició de les titulacions que s'imparteixen a cada centre, etc.

Avui les noves titulacions, tant pel que fa a les d'àmbit estatal com a les pròpies de cada universitat, ofereix als ciutadans de Catalunya, tant en els seus vessants docents com de recerca o col·laboració tecnològica, i és una ocasió única per a afavorir el reequilibri territorial, en un intent de cercar una competitivitat òptima.

Una xarxa tecnològica adequada

Si la competitivitat d'una nació consisteix a assegurar la millor qualitat de vida, és a dir, aconseguir que els seus ciutadans gaudeixin del benestar d'un màxim de salari disponible amb un adequat cost salarial per part de les empreses en un entorn social i tecnològic avançat, que faciliti l'aportació de recursos humans qualificats i que disposi de les infraestructures necessàries, és evident que els poders polítics han de tendir al reequilibri territorial de la nació i que un d'aquests sistemes és el de dotar-la d'una xarxa tecnològica adequada, i més quan la seva tipologia industrial es caracteritza per indústries petites i mitjanes, que no poden disposar d'un departament de recerca propi per a cada empresa; en aquest esperit cal beneficiar l'acció directa de la recerca, com pot ésser la desgravació d'una part del seu cost, més que no pas les vies indirectes i tortuoses de la recerca subvencionada, que resulta inabordable a una bona part de les empreses catalanes.

L'eixida per: FED

